

**TÜRK SANAYİCİLERİ
VE İŞADAMLARI
DERNEĞİ**

Sayı : 11
21 Aralık 2006

İçindekiler

**Çin
AB
UNICE
ABD
Türkiye'deki Kamu ve
Özel Kuruluşların
Çalışmaları**

**Çin ekonomisi için
gelecek tahminleri**

**ULUSLARARASI KURUMLARDA VE TÜRKİYE'DE
ÇİN BAĞLANTILI GELİŞMELER**

1980'ler itibariyle komünist sistemin kapalı yapısından açık piyasa ekonomisine geçişle hızlı bir büyüme sürecine giren Çin, uluslararası ticaret sistemine entegrasyonu sürecinde önemli bir basamak olan 2001 yılı Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeliğiyle de tüm dünyanın dikkatlerini üzerine çekmiştir. Çin'in DTÖ üyeliği, dünya ekonomileri için büyük bir fırsat olmasının yanı sıra bazı tehditleri de beraberinde getirmesi, devletleri ve ilgili kurumları bu ülkeye yönelik bazı stratejiler oluşturmaya yöneltmiştir. Bu bültende, Çin'deki gelişmeler başta olmak üzere, çeşitli devlet ve kurumların Çin üzerine yaptıkları çalışma ve faaliyetler ele alınmıştır.

I. Çin

A. Ekonomi

- Dünya Bankası Çin Bürosu Başkanı David Dollar, Çin ekonomisinin 2007 yılındaki büyüme hızının bu yıla göre az bir oranda yavaşlayacağını, ancak güçlü büyümesini sürdüreceğini belirtti. David Dollar Pekin'de verdiği demeçte, DTÖ'ye katılmasından bu yana hızla artan ihracatının Çin'in ekonomik büyümesini sağlayan önemli güç haline geldiğini hatırlattı. Çin'in dünya piyasasının giderek daha önemli katılımcısı haline gelmesiyle birlikte ihracattaki hızlı artışın her zaman sürmeyeceğini savunan David Dollar, Çin'in ekonomik büyümenin temel dayanağını iç pazara kaydırması gerektiğini söyledi. David Dollar, sağlık sigortası ve sosyal güvenlik sistemlerinin daha sağlıklı hale gelmesiyle birlikte tüketicilerin güveninin de artacağını, bunun Çin'in iç pazarının gelişmesi için yararlı koşullar yaratacağını ifade etti.(1)
- Dünya Bankası'nın aralık ayında yayınladığı 2007 yılı Küresel Ekonomik Beklentiler Raporu'nda (*Global Economic Prospects 2007*), Çin ekonomisinin yavaşlama sürecine girdiği belirtiliyor. Buna göre, Çin ekonomisinin 2006'da kaydettiği %10.4'lük büyüme oranının, 2007'de %9.6, ve 2008'de ise %8.7 olarak düşüşe geçeceği öngörüsü getiriliyor.(2) Raporda ayrıca, 2030 yılına kadar Gelişme Yolundaki Ülkelerde (GYÜ) gelirlerin, Gelişmiş Ülkelerin (GÜ) dörtte bir oranının altında kalmaya devam etmesinin beklendiği ancak aradaki farkın bir nebze kapanabileceği vurgulanıyor. Raporda bu duruma örnek olarak, 2030 yılında Çin, Meksika ve Türkiye'de ortalama yaşam standardının bugünkü İspanya ile kıyaslanabilir durumda olacağı beklentisi gösteriliyor.(3)
- Uluslararası derecelendirme kuruluşu Standard and Poor's tarafından 12 Aralık 2006 tarihinde Hong Kong'ta yayımlanan raporda, Çin'in ana kesiminin 2007 yılında %10'a yakın bir büyüme gerçekleştireceği, Hong Kong'un büyüme hızının ise %4-5 arasında değişeceği tahmininde bulundu. Raporda, Asya-Pasifik bölgesinin genel ekonomisinin 2007 yılında Çin, Hindistan ve Japonya'nın

**Çin Gelişme
Araştırmaları
Merkezi, Çin
ekonomisini
bekleyen üç önemli
riski açıkladı**

gelişmesinden güç almaya devam edeceği ifade edildi. Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) ekonomik büyümesindeki yavaşlamanın Çin ekonomisi üzerinde yaratacağı olumsuz etkilerin çok sınırlı olacağı savunulan raporda, Çin'in Asya-Pasifik bölgesinin ekonomik gelişmesinin başlıca güç kaynağı olmayı sürdüreceği belirtildi. Çin'in ana kesimindeki finans sektöründe var olan kısıtlamaların daha da azaltılmasının, Hong Kong'un uluslararası finans merkezi konumunu güçlendireceğine işaret edilen raporda, sürekli artan doğrudan yatırım ve turist sayısındaki artışın, Hong Kong ekonomisine güç katacağı ifade edildi.(4)

- İngiliz The Economist Grubu, 2007'ye ait ekonomik ve siyasi öngörülerin yer aldığı '2007'de Dünya' almanasını yayınlamıştır. Almanakta, 2007 senesinde ekonomide güç dengelerinde değişiklik yaşanacağını ve Çin ve Hindistan başta olmak üzere GYÜ'lerin daha hızlı bir büyüme yaşayacağı belirtilmiştir. Buna göre, GÜ'lerde ortalama büyüme hızı %2'yi biraz aşarken, GYÜ'lerde bu oran %7'dir.(5)
- Çin'in tanınmış ekonomisti Li Yining, Çin ekonomisinde %7 oranındaki büyüme hızının en az 15-20 yıl süreceğini ve 2008 Pekin Olimpiyat Oyunları'ndan sonra Çin ekonomisinin düşüşe geçmeyeceğini ileri sürdü. Li Yining, Çin ekonomisinin hızlı ve istikrarlı büyümesinin başlıca dört nedenini şöyle sıraladı: Yatırımların hareket yasası uyarınca devam etmesi, mevcut dönemde Çin vatandaşlarının ihtiyaçlarının çeşitlilik göstermesi, yani konuta, otomobile, turistik seyahate ve eğlenceye ihtiyaç duyulması, özel ekonominin Çin'in Gayri Safi Yurtiçi Hasılası'nda (GSYİH) büyük pay oluşturması ve Çin'in büyük çaplı sabit sermayenin yenilendiği bir dönemde bulunması.(6)
- Çin Gelişme Araştırmaları Merkezi'nin önde gelen ekonomistlerinden Zhang Liqun'ın Çin Güvenlik Bülteni'nde (*China Securities Journal*) Çin ekonomisi üzerine yaptığı değerlendirmede, ekonomik dengesizlikler, para arzındaki hızlı büyüme ve ekonomik büyümenin yol açtığı çevre kirliliği konularının 2007 yılının üç önemli konusunu oluşturacağını belirtiyor. Dünya çapında taleplerin azalması ve yuanın hızla değer kazanması ihracatı olumsuz yönde etkilerken Çin'in özellikle hammadde alanındaki ithalatının artacağını belirten Zhang, bu gelişmeler ışığında 2007 yılında döviz rezervlerindeki artışın yavaşlayarak devam etmesi tahmininde bulunuyor. Zhang, Çin'e gelen doğrudan yabancı sermaye girişinin değişmeyeceği, ancak yuanın değerlenmesi ve hükümetin yabancı sermaye politikalarında yapacağı düzenlemeler nedeniyle stabilize olacağını belirtiyor. İhracat ve ithalatta yaşanması beklenen %20'lik artışın 2007'de büyümenin lokomotif olacağı görüşünde olan Zhang'ın 2007 yılı için yaptığı büyüme tahmini ise %10'dur.(7)
- Çin Sosyal Bilimler Akademisi tarafından açıklanan "2007: Çin Ekonomisiyle İlgili Analizler ve Tahminler" adlı mavi kitapta, makro

**Çin Sosyal Bilimler
Akademisi,
"2007: Çin
Ekonomisiyle İlgili
Analizler ve
Tahminler" adlı mavi
kitabını aralık ayında
yayınladı**

**Çin, makro
ayarlamaları
güçlendirmeye
devam edecek**

**Devlet
mülkiyetindeki
şirketlerin yeniden
yapılandırılması
hedefi**

**Çin'de işsizlik
sorunu artıyor**

**Çin, nüfusun
yaşlanması sorununa
karşı etkili önlemler
alıyor**

ekonomik politikaların ulusal ekonominin istikrarlı ve hızlı şekilde büyüme eğilimini korumasından dolayı, 2006 ve 2007 yılları için Çin'in şehir ve kasabalarında yaşayanların gelirlerinin %10 artacağı ve 2004 ve 2005 yıllarındaki seviyeyi geçeceği ileri sürüldü. Mavi kitapta, Çinli köylülerin kişi başına düşen gelirindeki artış oranının %6'ya ulaşacağı ifade edildi. Mavi kitapta, Çin'de işsizlerin sayısının 2007'de azalacağı, ancak istihdam baskısının süreciği tahminine de yer verildi.(8)

- Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi Siyasi Bürosu tarafından 30 Kasım 2006 tarihinde Pekin'de düzenlenen toplantıda, Çin'in önümüzdeki yılda da makro ayarlamaları güçlendirmeye ve iyileştirmeye devam ederek, ulusal ekonominin sağlıklı ve hızlı gelişmesini var güçle sağlayacağı belirtildi. Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Hu Jintao'nun başkanlık ettiği toplantıda, Çin'in ulusal ekonomisinin, bu yıl makro ayarlamalara uygun bir yönde gelişerek, hızlı artış kaydettiği savunuldu. Toplantıda, ekonomik verimliliğin yüksek ve fiyatların düşük seyretmesinin yanı sıra, dışa açılma boyutunun daha da genişletildiği, toplumsal davaların daha hızlı şekilde geliştirildiği ve halkın yaşam seviyesinin durmadan yükseltildiği kaydedildi. Toplantıda önümüzdeki yıl ekonomik çalışmaların sağlıklı şekilde yürütülerek, ulusal ekonominin istikrarlı ve hızlı gelişmesinin korunması, ekonomik yapının düzenlenmesi ve ekonomik artış yöntemlerinin değiştirilmesi alanlarında daha çok sonuç alınması istendi.(9)
- Çin Hükümeti, devlet mülkiyetindeki yüzlerce şirketi yeniden yapılandırma ve modernleştirme hedefi kapsamında, 2010 yılına kadar bu şirketlerin sayısını yarı yarıya azaltacaktır. Konuyla ilgili açıklamada bulunan, Devlet Mülkiyetindeki Şirketler Yönetim Komisyonu Başkan Yardımcısı Shao Ning, 2010 yılından sonra yalnızca 80 ile 100 arasında şirketin kalacağını belirtmiştir.(10)
- Çin'de 2006 yılında üniversiteden mezun olan öğrencilerden 1 milyon 240 binine iş bulunamadığı bildirildi. Çin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yardımcısı Tien Çengping, bu yıl 4 milyon 130 bin öğrencinin üniversiteden mezun olacağını hatırlatarak hükümetin iş bulamayan mezunlar için rehberlik ve eğitim mekanizması kurması gerektiğine işaret etti. 2006 yılının ilk dokuz ayında Çin'deki işsizlik oranı %4.1 oldu.(11)
- Çin Devlet Konseyi Basın Ofisi tarafından 12 Aralık 2006 tarihinde yayımlanan "Çin'de Yaşlılara Yönelik Çalışmalar" adlı beyaz kitapta, Çin hükümetinin günden güne yeni boyut kazanan nüfus yaşlanması sorununa karşı daha etkili önlemler alacağı belirtildi. Çin'deki yaşlılara yönelik güvence sistemi ile, yaşlıların hak ve çıkarlarını koruyan önlemler hakkında bilgi veren beyaz kitapta, Çin'de yaşlıların temel yaşamını korumak için hükümet, toplum, aile ve bireylerden oluşan güvence sisteminin adım adım kurulup daha sağlıklı hale getirildiğine işaret edildi. Beyaz kitapta, Çin'de geçen yılın sonu

**Çin'de 2006
yılının ilk 11
ayında fiilen
kullanılan yabancı
sermaye 54 milyar
dolar oldu.**

**Çin Ticaret Bakanı
Bo Xilai, ülke dışına
yatırım yapmayı
planlayan Çinli
girişimcileri ekonomik
ve siyasi risklere karşı
uyardı.**

itibariyle, huzurevi gibi yaşlılara hizmet eden 40 bine yakın kuruluş ve yaşlılara eğitim veren 26 binden fazla öğretim kurumunun kurulduğu hatırlatıldı. Beyaz kitapta, Çin hükümetinin yaşlıların sorunlarını daha etkili şekilde çözebilecek önlemler alarak, yaşlıların toplumsal gelişmeden daha fazla pay almasını sağlayacağı da kaydedildi. Çin'de, 60 yaşın üzerindeki vatandaşların sayısı, geçen yılın sonu itibariyle 144 milyona yaklaşarak, ülke nüfusunun %11'ini oluşturdu.(12)

1. Yatırım ve Sermaye Hareketleri

- Çin Ticaret Bakanlığı tarafından 15 Aralık 2006 tarihinde yayınlanan istatistiklere göre, 2006 yılının ilk 11 ayında Çin'de fiilen kullanılan yabancı sermaye miktarı, geçen yılın aynı süresine oranla %2.14 artarak, 54 milyar 263 milyon Amerikan dolarına ulaştı. İstatistikler ayrıca, bu yılın ilk 11 ayın içinde Çin'de kurulan yabancı sermayeli işletmelerinin sayısının 37 bini bulunduğunu gösteriyor. Reform ve dışa açılma siyasetinin uygulanmaya başlandığı 1978 yılından bu yana geçen 15 yıl içinde Çin, dünyanın en çok yabancı sermaye çektiği gelişmekte olan ülke konumunu korudu.(13)
- Çin Ticaret Bakanı Bo Xilai, ülke dışına yatırım yapmayı planlayan Çinli girişimcileri ekonomik ve siyasi risklere karşı uyardı. Xilai, küresel şartların gittikçe daha karmaşık bir hal aldığı günümüzde, Çinli girişimcilerin vahşi rekabete başvurmadan küresel pazarda rekabet güçlerini arttırmalarını beklediğini ifade etti.

Ekonominin büyümesiyle sermaye ve bilgi birikimi edinen birçok Çinli yatırımcı, inşaat, telekomünikasyon, turizm ve ticaret alanlarında denizaşırı yatırım yapmaya başladı. 2006 yılında 19 Çinli firma dünya çapında ilk 500 çokuluslu şirket arasına girmeyi başarırken, 49 Çinli inşaat firması ise en büyük 250 inşaat firması arasına girdi. Son 20 yılda, teknoloji, insan kaynakları ve ekipman alanlarında önemli ilerlemeler kaydeden Çin, uluslararası alanda birçok büyük mühendislik projesini kazanır hale geldi. Ancak Çin'in denizaşırı yatırımları mevcut aşamada oldukça küçük miktardadır. Buna göre, Çin'in yurtdışına yaptığı toplam yatırımın dünya çapındaki doğrudan yabancı yatırımlar içindeki payı sadece %1,57 oranındadır. Yurtdışına yapılan yatırımları artıran ticaret fazlasını dengelemek için etkin bir yol olarak gören Çin Hükümeti, Çinli şirketlerin yurtdışına daha yoğun bir şekilde açılmalarını teşvik etmek için çeşitli tedbirler almaktadır.(14)

- Shanghai'da bölge merkezi kuran çok uluslu şirketlerin sayısı 151'i buldu. Shanghai Belediyesi, yabancı çok uluslu şirketlerin şehirde bölge merkezi kurmasını teşvik eden politikaları, 2002'de yürürlüğe koyduktan sonra, "merkez ekonomisi"nin gelişmesine elverişli politik ortamı sürekli sağlamlaştırarak daha sağlıklı hale getiriyor. Dünyanın en büyük 500 şirketinden 40'ının bölge merkezi kurduğu Shanghai'da, bugün yabancı şirketlere ait 190'dan fazla araştırma geliştirme merkezi de faaliyet gösteriyor.(15)

***New York Menkul
Kıymetler Borsası ve
NASDAQ Çin'de
temsilcilik açıyor***

***Çin'in yatırım
ortamı en iyi yüz
şehri belirlendi***

***Yabancı bankaların
tescil başvuruları üç
ayda onaylanacak***

- Çin Maliye Bakanı Jin Renqing, Çin ve ABD arasında gerçekleştirilen ilk Stratejik Ekonomik Diyalog sırasında, New York Menkul Kıymetler Borsası ve NASDAQ'ın Çin'de temsilcilik açmaları konusunda anlaşma sağlandığını açıkladı. Dünyadaki ilk e-ticaret borsası konumunda olan NASDAQ'ın, internet çağındaki en büyük menkul kıymetler borsası haline geldiğine işaret eden Jin Renqing, NASDAQ'ta yaklaşık 30 Çinli firmanın işlemlerinin yapıldığını belirtti.(16)
- Çin Devlet İstatistik Genel Müdürlüğü tarafından 9 Aralık 2006 tarihinde Pekin'de Çin'in yatırım ortamı en iyi yüz şehri listesi açıklandı. Pekin, Tianjin, Shenyang ve Shanghai söz konusu listeye alındı. Listeye alınan şehirlerin, hükümet çalışmalarının verimliliğini yükseltme, piyasaya giriş standartları gevşetme, finans hizmetlerini geliştirme ve çevre korumaya önem verme gibi alanlarda olumlu sonuçlar elde ettiği bildirildi. Yatırım ortamı en iyi yüz şehrin %70'i doğudaki eyaletlerde, %50'i ise Guangdong, Jiangsu, Zhejiang ve Shandong eyaletlerinde bulunuyor. Bu, Zhujiang Nehri Deltası, Yantze Nehri Deltası ve Bohai Körfezi Bölgesi'nin yatırım ortamı konusundaki avantajlarını gösteriyor.(17)
- Çin Ticaret Bakanlığı Yabancı Sermaye Müdür Yardımcısı Sun Peng, yabancı sermayeli işletmelerin Çin'deki bilimsel ve teknolojik yenilik çalışmalarında çok etkin bir güç haline geldiğini hatırlatarak, yabancı yatırımların araştırma geliştirme çalışmalarına yönelmesine daha fazla kolaylık sağlayacaklarını ifade etti. Sun Peng 14 Aralık'ta Pekin'de düzenlenen "Araştırma-Geliştirme AR-GE'de Küreselleşme Uluslararası Forumu"nda yaptığı konuşmada, yabancı işletmelerin küresel ve bölgesel araştırma geliştirme merkezlerini Çin'e kaydırarak, yerli araştırma kuruluşları ve işletmelerle çok yönlü işbirliği yapmasını teşvik ettiklerini vurguladı. Bu arada Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı tarafından gerçekleştirilen bir araştırmanın sonuçları, çok uluslu şirketlerin %60'ından fazlasının, 2005-2009 döneminde yurtdışı AR-GE merkezlerini Çin'de kurmayı planladığını gösterdi.(18)

2. Bankacılık

- Çin Bankacılık Yönetim ve Denetim Komitesi Başkanı Yardımcısı Wang Zhaoxing, yabancı bankaların Çin şubelerine tüzel kişilik kazandırmaya yönelik başvurularının üç ay içinde onaylanacağını belirtti. Wang Zhaoxingb, Pekin'de yaptığı konuşmada, 11 Aralık'ın Çin'in bankacılık sektörünün, DTÖ'ye katılırken verilen taahhüdü kapsamlı şekilde yerine getirerek yabancı sermayeli bankaların Çin'de Çin para birimi RMB bazında işlem yapmasında konulan bölge ve müşteri sınırlamalarının kaldırılmasının ilk günü olduğunu hatırlattı. Wang, Çin hükümetinin söz konusu başvuruların onaylanması için özel "yeşil koridor" açtığını ifade etti.(19)
- Çin Halk Bankası'nın Shanghai'daki merkezi tarafından yayımlanan

**Moody's
değerlendirme şirketi,
yabancı bankalarının
girişinin Çin
bankacılığında büyük
sorun yaratmayacağı
yönünde tahminde
bulunuyor**

**Çin Gümrük Genel
Müdürlüğü, dış ticaret
hacmi 2006 yılının ilk
11 ayında 1.6 trilyon
doları buldu**

son rapora göre, bu yılın ilk 11 ayında, Shanghai'da Renminbi bazındaki kredilerin %40'tan fazlası yabancı bankalar tarafından verildi. Yabancı bankaların Çin piyasasını geliştirme adımları belirgin şekilde hızlanıyor. İstatistiklere göre, şu an Shanghai'daki yabancı finans kuruluşlarınca verilen krediler kentteki toplam kredi miktarının %14'üne ulaşıyor. Kasım ayında yabancı finans kuruluşlarınca yeni sağlanan krediler esas olarak hizmet sektörüne ve bireysel tüketime yönelik gerçekleşti. Aralık ayında, Shanghai'daki yabancı finans kuruluşlarındaki mevduat 12 milyar yuanı (1.5 milyar ABD doları) aştı.(20)

- Dünyanın saygın değerlendirme kuruluşlarından Moody's, Çin'in bankacılık sektörünün kapsamlı şekilde dışa açılmasından sonra, yabancı bankaların işletmecilik faaliyetlerinin kısa vadede büyük sorun yaratmayacağını savundu. Çin, geçen beş yılda yabancı bankaların işlemlerine yönelik kısıtlamaları adım adım azalttıktan sonra, 2001 yılında imzalanan Dünya Ticaret Örgütü'ne katılım anlaşması uyarınca 11 Aralık 2006 tarihinden itibaren bankacılık sektörünü kapsamlı şekilde dışa açacağını açıklamıştı. Moody's'in kısa süre önce yayımladığı raporda, yabancı bankaların Çin piyasasına girdikten sonra işletmecilik faaliyetlerini genişletecekleri, buna rağmen piyasa paylarının oldukça düşük olması nedeniyle rekabet güçlerinin kısa vadede sınırlı olacağı, Çin bankalarının üstünlüklerine meydan okuyamayacaklarına dikkat çekildi. Raporda, rekabetin getirdiği yararlardan azami dereceden yararlanabilmek için Çin'in bankacılık sistemindeki değişimin çok dikkatli adımlarla gerçekleştirilmesi gerektiği ifade edildi.(21)
- Ondan fazla yabancı sermayeli banka Çin'de yerel olarak birleşmek isteklerini dile getirdi. Çin Bankacılık Düzenleme Kurulu, kıdemli yetkililerinden Xu Feng konu ile ilgili yaptığı açıklamada Komisyonun konu ile ilgili kararını Yabancı Bankalar ile ilgili Kanun'un 11 Aralık 2006'da yürürlüğe girmesinden sonra açıklayacağını belirtti. Xu yerel bazda birleşecek olan bankaların Çin'deki yabancı kurumların toplam cirosunun yarısından fazlasını oluşturacağını tahmin ettiğini söyledi. Söz konusu yasa ile Çin hükümeti yabancı bankaları yerel bazda birleşmek ve Çin'li müşterilerinin riskini en aza indirmek için şubeler açması için teşvik ediyor.(22)

B. Dış Ticaret

- Çin Gümrük Genel Müdürlüğü tarafından 6 Aralık 2006 tarihinde yayınlanan istatistiklere göre, Çin'in dış ticaret ihracat ve ithalat hacmi 1 trilyon 593 milyar dolara ulaşarak, geçen yılın aynı dönemine göre %24 oranında arttı. Çin'in dış ticaret ihracat ve ithalat hacminin bu yıl 1 trilyon 758 milyar dolara ulaşacağı tahmin ediliyor. Çin hükümetinin planı uyarınca, Çin'in dış ticaret ihracat ve ithalat hacmi 2010 yılına kadar 2.3 trilyon dolara ulaşacak ve ihracat ve ithalat dengesi gerçekleştirilmeye çalışılacak.(23)

**Çin Bilişim Bakanlığı,
elektronik bilişim
ihracat ve ithalat
hacmi 520 milyar
dolar**

**Çin, Ortadoğu'da
ağırlığını artırıyor**

**Çin ile ASEAN
ülkeleri arasında
ikinci geniş kapsamlı
ekonomik işbirliği
çerçeve anlaşması
imzalandı.**

Bu arada, Çin'in dış ticareti DTÖ'ye katıldığı 2001 yılına göre 1.2 trilyon dolardan fazla arttı. Çin, DTÖ'ye katılmasında bu yana, birkaç kez ithalat gümrük vergilerini indirdi ve yurtiçi piyasasının dışa açılma boyutunu genişletti, ithalatın hızlı gelişmesini hızlandırdı. 2001 yılında Çin'in toplam ithalat hacmi 243.5 milyar dolarken, bu yıl 795 milyar dolara ulaşması bekleniyor. Bu kadar büyük bir ithalat hacmi, ihracatçı ülkelere geniş bir istihdam imkanı sağlayarak, bu ülkelerin ekonomik gelişmesini ilerlettiği gibi, dünya ekonomisinin büyümesine de katkıda bulunuyor.(24)

- Çin Bilişim Bakanlığı'nca yayımlanan son istatistiklere göre, bu yılın ilk 10 ayında Çin elektronik bilişim ürünlerinin toplam ihracat ve ithalat hacmi 520 milyar ABD dolarına ulaştı. Bu miktarın 288 milyar 600 milyon ABD dolarlık kısmı ihracattan kaynaklandı. Alınan bilgilere göre, Çin'de üretilen elektronik bilişim ürünleri dünyanın 100'den fazla ülkesine girmiş durumda ve yabancı bilişim işletmeleri Çin yapımı telekomünikasyon donanımı kullanmaya başladı.(25)

1. Bölgesel İlişkiler

a. Ortadoğu

ABD'nin küresel ticaretteki etkinliği Çin'in hızla büyüyen ekonomik gücü karşısında zaten tehdit altındadır. Bu tehdidin en açık biçimde görüldüğü bölge Ortadoğu'dur. ABD'nin Ortadoğu'da kaybettiği güç ve prestij, Çin'in buradaki varlığını ve dolayısıyla da ticaretini artırmasına sebep oluşturmaktadır. Çin bölgede ABD'den boşalan ekonomik etkinlik alanını hızla doldurmaya başlamıştır. Washington nükleer programı nedeniyle İran'a ekonomik yaptırımlar uygularken, Çin İran'la enerji anlaşmalarına gitmektedir. Çin İsrail ile de silah teknolojisi alanında da işbirliği yapmaktadır.

Çin ve ABD'nin ekonomik çıkarlarının çakıştığını belirten uzmanlar iki ülkenin bölgede işbirliğine gitmesi gerektiğini savunuyor. Bu arada Çin'in askeri birikiminin artması Ortadoğu'ya petrol nedeniyle gün geçtikçe bağımlı hale gelen bu ülkenin bölgedeki faaliyetleri konusunda endişe yaratıyor. Çin'in Körfez'le Doğu Asya arasındaki denizlerde askeri gücünü arttırmasından ve ABD'nin denizdeki üstünlüğü ile rekabet etmesinden korkuluyor.(26)

b. Asya

- Çin Ticaret Bakanı Bo Xilai, Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) üye ülkeleri olan Malezya, Filipinler, Tayland, Vietnam, Laos, Burma ve Kamboçya ekonomi ve ticaret bakanları ile 8 Aralık 2006 tarihinde düzenlenen konferansta Çin-ASEAN Serbest Ticaret Anlaşması'na (STA) ait konuları görüştü ve Çin ile ASEAN ülkeleri arasında ikinci geniş kapsamlı ekonomik işbirliği çerçeve anlaşmasını imzaladı.(27)

- Doğu Asya'daki 11 ülkenin bakanları, 15 Aralık'ta Çin'in güneyindeki Haikou kentinde hükümetleri adına, Doğu Asya'daki deniz sahalarında bölgesel işbirliğinin güçlendirilmesi için "Doğu Asya

Denizlerinin Sürdürülebilir Gelişmesi ve Stratejik Ortaklık İlişkileri'yle ilgili "Haikou Deklarasyonu"nu imzaladı. Bakanlar, söz konusu stratejinin uygulanmasının, Doğu Asya'da bölgesel işbirliği ve ekonomik bütünleşmenin önemli bir parçası olarak görüleceği taahhüdünde bulundular. Deklarasyona imza atan ülkeler, denizler ve deniz kıyılarına yönelik kapsamlı yönetim ve kıyı bölgeleri ile su alanlarındaki sürdürülebilir gelişmeyi ilerletmek için 2015 yılına kadar taraf ülkelerden en az yüzde 70'inin ilgili sürdürülebilir gelişme politikası ve hareket planının saptanıp uygulanmasını sağlama taahhüdünde bulundu.(28)

c. Afrika

Çin Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Qin Gang, Çin'in Güney Afrika dahil Afrika ülkeleriyle gerçekleştirdiği işbirliğinin karşılıklı yararlı olduğunu ve ortak kazancın gerçekleştirilmesini amaçladığını belirtti. Batı medyasında kısa süre önce yer alan bazı yorumlarda, Çin ve Güney Afrika işbirliği ilişkilerinin, sömürgeciliğin simgesi olduğu belirtilmişti. Qin Gang, bu söylentileri eleştirerek, Çin ve kaynak avantajına sahip olan Afrika ülkeleri arasındaki işbirliğinin, Afrika'nın kaynak avantajını gelişme avantajına dönüştürmesine yardımcı olduğunu kaydetti. Qin Gang, hiçbir gücün Çin ve Afrika'nın dayanışma ve işbirliğini güçlendirmesini engelleyemeyeceğini, Çin-Afrika ilişkilerini tahrip etmeye yönelik bu tür söylentilerin Afrika halkları tarafından da olumlu karşılanmayacağını ifade etti.(29)

2. İkili İlişkiler

- Çin'i ziyaret eden Yeni Zelanda Başbakanı Helen Clark ülkesi ile Çin arasındaki STA görüşmelerinin onuncu turunun Ocak ayında başlayacağını belirterek, ülkesinin Çin ile STA imzalayan ilk gelişmiş ülke olmasını umduğunu söyledi.

Yeni Zelanda, Çin ile ikili DTÖ anlaşmasını ilk sonuçlandıran, Çin'in pazar ekonomisini ilk tanıyan ve yine Çin ile STA müzakerelerine ilk başlayan gelişmiş ülkedir. Yeni Zelanda resmi rakamlarına göre, Yeni Zelanda'nın en önemli 20 pazarından 10'u Asya'dan ve ülkenin bölgeye olan ihracatı 1990 yılından beri ikiye katlandı ki bu rakam Yeni Zelanda'nın toplam ihracatının %40'ına yakını oluşturuyor.(30)

- Asya'nın iki yükselen ekonomik gücü Hindistan ve Çin, aralarındaki yıllık ticaret hacmini 2010 yılına dek iki kat artırarak 40 milyar dolara çıkarmayı hedefliyor. Hindistan Başbakanı Manmohan Singh, kasım ayı sonlarında ülkesini ziyaret eden Çin Devlet Başkanı Hu Jintao ile birlikte düzenlediği basın toplantısında, iki ülkenin her alanda artan ilişkilerini daha da geliştirmeyi amaçladıklarını söyledi. Singh ile Jintao arasındaki görüşmeleri müteakiben Hindistan ile Çin arasında ekonomik, ticari, teknik ve mali konularda tam 13 işbirliği anlaşması imzalandı. İki ülke 1962 yılında savaşa yol açan sınır anlaşmazlığını hala resmen çözmemiş olmakla beraber son on yılda ilişkilerini büyük ölçüde düzeltmiş bulunuyor.(31)

*Yeni Zelanda,
Çin ile STA
imzalayacak ilk
gelişmiş ülke olma
yolunda*

*Çin-Hindistan
2010 ticaret hedefi
40 milyar dolar*

Çin ile Pakistan STA imzaladı

- Çin ve Pakistan arasında 24 Kasım 2006 tarihinde "Çin-Pakistan Serbest Ticaret Anlaşması" imzalandı. Çin Ticaret Bakanlığı sözcüsü Chong Quan, Çin ile Pakistan arasında serbest ticaret anlaşmasının imzalanmasının, iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin gelişmesine yararlı olacağını söyledi. Chong Quan, söz konusu anlaşmanın imzalanmasının, Çin-Pakistan stratejik ortaklık ilişkilerine daha zengin içerik kattığını belirtti. Çin ve Pakistan, serbest ticaret anlaşmasını 1 Temmuz 2007 gününden itibaren uygulamayı kararlaştırdı. Anlaşmaya göre, her iki taraf, gümrük vergisini azaltma ve gümrük dışı engelleri giderme ve pazara giriş koşullarını düzeltme yollarıyla, karşı tarafa daha iyi ticaret ortamı yaratacaktır.(32)

Bu arada ziyaret esnasında varılan anlaşmalarla, iki ülke mevcut aşamada 4.26 milyar dolar olan yıllık ticaret hacimlerini 5 yıl içerisinde 15 milyar dolara çıkarmayı hedefliyor. Hu'nun ziyareti sırasında çeşitli Çin firmaları Pakistan'dan toplam değeri 3 milyar dolar olan 13 iş sözleşmesi aldı. Ziyaret kapsamında ayrıca, Çin Devlet Başkanı Hu Jintao ve Pakistan Başbakanı Shaukat Aziz, Çin'in yurtdışındaki ilk ticaret ve ekonomik işbirliği bölgesi olan Haier-Ruba Ekonomik Bölgesinin açılışını yaptı.(33)

Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev Çin'i ziyaret ediyor

- Çin Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Qin Gang, Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in Çin Cumhurbaşkanı Hu Jintao'nun daveti üzerine 19-23 Aralık günlerinde Çin'i ziyaret edeceğini duyurdu. Çin ve Kazakistan arasındaki diplomatik ilişkiler Ocak 1992'de kurulmuştu. O tarihten sonra iki ülkenin liderleri arasında yoğun temaslar sürdürülürken, taraflar arasındaki siyasi güven, ekonomi ve ticaret, enerji, ulaşım, bilim ve teknoloji, kültür ve güvenlik gibi alanlardaki işbirliği de her geçen gün daha da derinleştirildi. Çin Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün açıkladığı istatistiklere göre geçen yıl ikili ticaret hacmi 6 milyar 800 milyon ABD dolarını bularak bir önceki yıla göre %50 oranında arttı.(34)

Çin Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Qin Gang, Kazakistan Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev'in Çin'e yapacağı ziyaret sırasında iki ülkenin değişik alanlardaki işbirliğinin nasıl geliştirileceğini ele alacağı ve 10'dan fazla işbirliği anlaşmasını imzalayacağını belirtti. Qin Gang, 2007'de Çin ile Kazakistan arasındaki diplomatik ilişkilerin kurulmasının 15. yıldönümü kutlanacağını hatırlattı. Qin Gang, son 15 yıl içinde Çin ve Kazakistan arasındaki stratejik ortaklık ilişkileri kapsamında ikili veya bölgesel örgütler çerçevesinde iyi ve verimli işbirliği gerçekleştirildiğini belirtti.(35)

3. Sektörler a. KOBİ'ler

Çin, KOBİ'lerin gelişmesine hız verecek

Çin Başbakan Yardımcısı Zeng Peiyan, Çin KOBİ'ler Derneği'nin 11 Aralık'ta Pekin'de düzenlenen kuruluş toplantısında yapısal düzenlemelere hız verilerek ve daha sağlıklı bir gelişme ortamı hazırlanarak, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin (KOBİ'ler) genel niteliğinin ve rekabet gücünün

artırılması, gelişmesinin de hızlandırılması gerektiğini vurguladı. Zeng Peiyan, piyasa mekanizması ve makro ayarlamaların ortak etkisiyle sayısı son yıllarda hızla artan, canlılığı gözle görülür şekilde yükselen KOBİ'lerin, ekonomik büyüme ve teknolojik yenilik yaratma çalışmalarının hızlandırılması, istihdamın artırılması ve vatandaşların yaşam düzeyinin yükseltilmesinde önemli rol oynadığını kaydetti. KOBİ'lerin kalite, enerji tasarrufu, çevre koruma ve toplumsal sorumluluklara daha büyük önem vermesi gerektiğini vurgulayan Zeng Peiyan, emek-yoğun sektörlerle modern hizmet, donanım imalatı, yüksek ve yeni teknoloji sektörlerinin geliştirilmesine öncelik verilerek, KOBİ'lerin yenilik yaratma ve gelişme yetkinliğinin sürekli yükseltilmesi gerektiğinin altını çizdi.(36)

b. Sigortacılık

- Çin'in sigorta sektörü, hızla gelişme dönemine girdi. Bu yıl, Çin'de sigorta sektöründen elde edilen gelir 600 milyar yuana (75 milyar ABD doları) ulaşırken, 2010 yılına kadar bu miktarın 1 trilyon yuani (125 milyar dolar) aşması bekleniyor. Çin Sigorta Sektörü Denetim ve Yönetim Komitesi Başkan Yardımcısı Zhou Yanli, 2002 yılından bu yana, Çin'in sigorta sektörünün yüzde 17'lik bir artışla büyüyen, milli ekonomide en hızlı büyüyen sektörlerden biri haline geldiğini belirtti. Zhou Yanli, yabancı sermayenin Çin'in sigorta şirketlerine akmasının, bu sektörün hızla gelişmesinin sebeplerinden biri olduğuna işaret etti.(37)
- Çin'in, yabancı sigorta şirketlerinin tarım, yaşlılık ve sağlık sigortası alanlarına girmesine öncelikle destek vereceği bildirildi. Çin Sigortacılık Denetim ve Yönetim Komitesi Uluslararası İşler Şubesi Başkanı Meng Zhaoyi 30 Kasım'da Pekin'de düzenlenen basın toplantısında, Çin'in sigortacılık piyasasının dışa açılmasından bu yana, 60 milyar yuandan fazla yabancı sermayenin şirket kurma ve Çinli şirketlerle ortak olma yöntemleriyle Çin'e girdiğini hatırlattı. Meng Zhaoyi, yaşlılık, sağlık ve tarım gibi sigortacılık işlemlerine uluslararası deneyimlerin eklenmesinin, Çin'deki sosyal güvenlik sisteminin sağlamlaştırılmasına güç kattığını belirtti. Çin'in sigortacılık sektörünün 2004 yılının sonunda tümüyle dışa açılmasından bu yana 15 ülke ve bölgenin 47 sigorta şirketi, Çin'de faaliyete başladı.(38)
- Çin Bankacılık Düzenleme Komisyonu ticari bankaların sigorta şirketleri kurabilme konusunu değerlendiriyor. Komisyon Başkan Yardımcısı Tang Shuangning Pekin'de düzenlenen bir basın konferansında Çin İletişim Bankası (*Bank of Communications*) ve Çin İmar Bankası'nın (*China Construction Bank*) komisyona konu ile ilgili başvurduğunu teyid etti.(39)

c. Çevre

- Yıllık büyüme oranı önümüzdeki beş yıl içinde %15'e ulaşacak olan Çin'in çevre koruma sektörünün, milli ekonominin yeni büyüme noktası olacağı ileri sürüldü. Çin Devlet Gelişme ve Reform

**Çin'de sigortacılık
sektörü hızlı gelişme
yolunda**

Çin'de çevreyi koruma bilinci güçleniyor

Komisyonu'ndan 9 Aralık 2006 tarihinde yaptığı açıklamaya göre, Çin'in çevre koruma sektörünün toplam üretim hacmi, 2010 yılına kadar 880 milyar yuana ulaşacak ve GSYİH'nin %3.4'ünü oluşturacaktır. Çin'in, çevre koruma sektörünü geliştirmek için öncelikle, geliştirilen çevre koruma teknolojileri ve ürünleri listesini açıklama, kendi gücüne dayanarak yeni çevre koruma teknolojisinin yaratılmasını destekleyen maliye, vergi ve finans politikasını uygulama, kendi patent ve telif haklarına sahip olan çevre koruma teknolojisinin geliştirilmesine destek sağlama gibi bir dizi tedbirler alacağı belirtildi.(40)

- "Çin Halk Cumhuriyeti Çevre Koruma Genel Müdürlüğü, ABD Çevre Koruma Genel Programı ve Asya Kalkınma Bankası arasında İşbirliği Bildirisi" 15 Aralık 2006 tarihinde Pekin'de imzalandı. Bu bildiri, Çin'in sürdürülebilir ekonomik gelişmesinin yanında çevre koruma çalışmalarını güçlendirmeyi, etkili politika reformu, sistem inşası ve insan kaynaklarını geliştirme yollarıyla Çin'in kamu sağlık ve çevre kalitesini iyileştirmeyi amaçlıyor.(41)
- Çin Tarım Bakan Yardımcısı Wei Zhaoan, önümüzdeki beş yıl içinde, Çin'in 500 ilçesinde kaynakların daha iyi değerlendirildiği 10 bin ekolojik köy inşa edileceğini söyledi. Wei Zhaoan, Çin'in bundan sonra ekolojik köy inşasıyla, metan gazının köylerde yaygınlaştırılmasını hızlandırarak, köylülerin yaşam koşullarını iyileştireceğini; verimli tarlaları koruyarak, otlak ve balıkçılık kaynaklarının sürdürülebilir kullanımını temel olarak gerçekleştireceğini belirtti. Plana göre, önümüzdeki beş yıl içinde, Çin Tarım Bakanlığı, güneş ve rüzgâr gibi yenilenebilir enerjilerin kullanımını yaygınlaştıracak.(42)

d. Enerji

Çin Başbakan Yardımcısı Zeng Peiyan, alternatif enerjilerin geliştirilmesinin, Çin'in enerji güvenliğini korumak için belirlediği önemli bir strateji olduğunu belirtti. Zeng Peiyan, Çin'in enerji yapısının geleneksel fosil enerji kaynaklarına dayandığını hatırlatarak, alternatif enerjilerin geliştirilmesinin kömürün doğrudan kullanımını azaltabileceğini kaydetti. Alternatif enerjilerin geliştirilmesinin enerji yapısını düzelterek enerji kullanım verimini yükselteceğini savunan Zeng Peiyan, bu konuda uluslararası işbirliğini etkin şekilde sürdürerek, ileri teknoloji ve başarılı deneyimleri edinmeye ihtiyaç duyduklarını vurguladı. Çin, yıllardır süren çabalar sonucunda, alternatif enerji konusunda fikrî mülkiyet haklarına sahip bulunduğu teknolojiler elde etti ve bunların bazılarının pilot projelerini kısa süre içinde faaliyete geçirecek. Alkollü benzin gibi alternatif yakıtların kullanımı konusundaki pilot uygulamaların sorunsuz sürdürülmesi, alternatif enerjilerin daha da geliştirilmesi için sağlam bir zemin hazırladı.(43)

e. Madencilik

Çelik üretiminin en kilit hammaddesi olan demir cevherinin 2007 fiyatlarını belirleyecek pazarlıklar başladı. Geçen yıl %19 oranında artış yaşayan demir cevherinin bu yıl %5 ila 10 arasında bir fiyat artışı göreceği tahmin ediliyor.

Çin, alternatif enerji projeleri geliştiriyor

Demir cevheri fiyatının 2007 yılında %5 ile 10 arasında artması bekleniyor

The Wall Street Journal'in Asya baskısında yer alan habere göre, 2007 fiyatlarının belirlenmesinde en büyük rol Çinli çelik üreticilerinde olacak. Aralarında ülkenin en büyük çelik şirketi olan Baosteel'in de bulunduğu Çin'li çelik üreticilerinin bu seneki fiyat pazarlıklarında takındığı tavır, demir cevheri piyasasına da yön verecek. Çin'de her yıl dünya çapında üretilen 1 milyar tondan fazla çeliğin üçte ikisi tüketiliyor ve üretiliyor. 2004 yılında %19 oranında artan demir cevheri fiyatları, 2005'te %72 fırlamış, 2006'da ise %19'luk bir fiyat artışı üzerinden anlaşmaya varılmıştı. Çinli firmalar geçen seneki görüşmelerde fiyat artışını dizginleme konusunda yeterince agresif davranmadıkları için diğer çelik üreticileri tarafından eleştirilmişlerdi. Demir cevheri üreticileri Çin'in hala emtia iştahının sürdüğünü ve fiyatların henüz tavan yapmadığını savunuyor. Bu yıl 320 milyon ton demir cevheri ithal etmeyi planlayan Çin, bağımlılığını azaltabilmek için ülkedeki demir cevheri üretimi faaliyetini hızlandırmaya başladı. Çinli çelik üreticisi Sinosteel, Hindistan'da 200 milyon dolarlık yatırım yapacağı bir demir cevheri arayışında.(44)

f. Otomotiv

➤ Son on yıl içinde otomotiv endüstrisine 20 milyar dolardan fazla yatırım yapan Çin'de 100'den fazla yerli otomotiv üreticisi bulunmaktadır. 2010 yılına kadar Çin'in otomobil üretiminde dünya ikincisi olan Japonya'yı ve 2015 yılında birinci sıradaki ABD'yi yakalayacağı tahmin edilmektedir. Çin'in 2006 yılının ilk yarısında 34 bin 500 adet sedan otomobil ihraç etmiştir. (*Referans Gazetesi*, 7 Aralık 2006) Gözlemciler ayrıca, dünyanın ikinci büyük otomotiv pazarına sahip olan Çin'in 15 yıl içinde ABD'yi sollayıp bir numara olacağına dikkat çekiyor. Geçen yıl Çin pazarında 257 bin adet otomobil satan Japon Honda yaptığı açıklamada bu yılki satış rakamının 300 bin adede çıkacağını öngörüyor. İsveçli Volvo da Çin'in beş ile on yıl içinde kendi açısından ikinci büyük pazar haline geleceğini düşünüyor. Bu yıl 200 bin adetlik satış rakamına ulaşan Nissan'ın 2007'deki satış hedefi ise 300 bin. VW'nin sahip olduğu Skoda da gelecek yıl Çin'de sedan üretmeyi planlıyor. Kendi ülkelerinde işgücü kesintisi ve fabrika kapatma gibi büyük çaplı maliyet azaltıcı önlemlere başvuran General Motors, Ford, Daimler Chrysler ve Volkswagen gibi otomotiv devleri Çin'de yatırımlarını artırıp açtıkları yeni fabrikalarda çalıştırdıkları kalabalık kadrolarla üretime hız veriyorlar. Çin'de yıllık otomobil satışlarının 2020'de 25 milyon adede yükseleceği tahmin ediliyor.(45)

➤ Çin Otomobil Sanayicileri Derneği tarafından 9 Aralık 2006 tarihinde yapılan açıklamada, Çin'in otomobil üretim ve satış hacminin yedişer milyonu aşmasının beklendiği kaydedildi. Derneğin yayınladığı son istatistiklere göre, bu yılın ilk 11 ayında Çin'deki otomobil üretimi 6 milyon 600 bine ve satışı ise 6 milyon 450 bine ulaştı. Bu iki rakamın geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 25 artış gösterdikleri bildirildi. Çin otomobil sektörü son yıllarda hızla gelişerek ulusal ekonominin belkemiği haline geldi. Uzmanların tahminine göre, Çin'in yıllık otomobil üretim hacmi 2010 yılına kadar 10 milyona ulaşarak, dünya sıralamasında ilk üçe girecek.(46)

Çin 15 yıl içinde otomotivde dünyanın en büyük üreticisi ve pazarı haline gelecek

**Business Week,
Çin tekstil
sektöründeki
çalışma koşullarını
mercek altına aldı**

**Tüketim mallarının
perakende satışı %13.6
oranında arttı**

**Çin, AR-GE
harcamalarında
Japonya'yı geçerek
dünya ikincisi oldu**

- 2006 Pekin Uluslararası Otomobil Fuarı, 7 Kasım'da Pekin'de sona erdi. 10 gün süren fuarda yer alan otomobillerin yaklaşık üçte ikisinin yerli markalar olduğu, böylece fuar tarihinde yeni bir rekor kırıldığı bildirildi. Yaklaşık 600 otomobil çeşidinin yer aldığı fuarı yurtiçi ve yurt dışından 600 bine yakın kişi gezdi.(47)

g. Tekstil

Business Week, kasım sayısında ünlü Amerikan giyim markalarının Çin'deki üretim tesislerinde çalışma koşulları ve buna ilişkin gizlenen gerçekleri kapağına taşıdı. Hazırlanan dosyada sunulan iddialara göre, söz konusu tesislerde bir resmi ve yalan, diğeri gizli ve gerçek olmak üzere çifte kayıt tutuluyor. Resmi olanında işçilerin haftada 40 saat çalıştığı, bunu geçen saatler için fazla çalışma ücreti aldıkları vb. kayıtlar söz konusu. Aynı şekilde yöneticilerin bu konularda yöneltilecek sorulara nasıl yanıt verecekleri de önceden öğretilmiş durumda.(48)

h. Perakende

2006 yılının ilk on ayında, Çin'in tüketim mallarının perakende satış tutarının 6.2 trilyon yuana vararak, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 13.6 arttığı; bu yılki toplam tutarın ise, 7.6 trilyon yuana aşmasının tahmin edildiği belirtildi. Çin Ticaret Bakanlığı'ndan alınan habere göre, gelirlerindeki istikrarlı artış nedeniyle, Çin'in kent ve kasabalarındaki vatandaşların, bu yıl tüketim mallarına yaptığı harcamalar gözle görülür şekilde arttı. Ticaret Bakanlığı tarafından yapılan tahminlere göre, 2007 yılında Çin'in tüketim mallarının perakende satış tutarı 8.6 trilyona vararak, bu yıla göre %13 artacak.(49)

i. Telekom

Çin Bilişim Bakanlığı, bu yılın sonuna kadar Çin'de cep telefonu kullanıcılarının sayısının, 459 milyona ulaşarak, telefon abonelerinin toplam sayısının yüzde 55'inin üstüne çıkacağını tahmin ediyor. Tahminlere göre, bu yıl Çin'de yeni cep telefonu abonelerinin sayısı 48 milyonu bulacak. Cep telefonu çeşitlerinin sürekli çoğalması, işlevlerinin daha da zenginleştirilmesi ve fiyatlarının da devamlı düşmesiyle birlikte, cep telefonunun yenilenme oranı da yükselmeye devam edecek.(50)

j. AR-GE

- Çin, ABD'nin ardından AR-GE'ye en büyük harcama yapan ülke oldu. OECD Bilim, Teknoloji ve Sanayi: 2006 Yılı Tahmin Raporu'na göre, Çin'in bu yıl AR-GE harcamaları %20 artarak 136 milyar doları bulacak ve Çin bu alanda Japonya'yı geride bırakarak ikinci büyük ülke olacak. OECD'ye göre Japonya'nın AR-GE harcamalarının büyüklüğü 130 milyar dolarda kalırken, ABD 330 milyar dolar ile açık ara önde gitmeye devam edecek. AB 15'nin AR-GE'ye bu yıl sonuna kadar toplam 230 milyar dolar harcamış olacağı tahmin ediliyor. Çin'deki AR-GE harcamalarının, bilimsel araştırmalardan ziyade ürün geliştirmeye yönelik olduğu belirtiliyor. Verilere göre, Çin'de 1995 ile 2004 arasında araştırmacı sayısı %77 arttı. 926 bin araştırmacı ile Çin, 1 milyon 300 binden fazla

araştırmacıya sahip ABD'den sonra ikinci sırada yer alıyor. Rusya ise dördüncü sırada bulunuyor.(51)

Çin'in AR-GE harcamalarının GSYİH'ye oranı 1995 yılında %0.6 seviyesindeyken 10 yıl sonra bu oran ikiye katlanarak %1.2'ye ulaştı. Ancak, tüm bu gelişmelere rağmen Çin, kendi lisanslı ürünlerini piyasaya sürmede hala geri durumdadır.(52)

- Çin hükümeti tarafından 3 Aralık 2006 tarihinde açıklanan gelecek beş yıla ilişkin Uluslararası Bilim ve Teknoloji İşbirliği Uygulama Programı'nda, dışa açılma boyutunun daha da genişletilerek, uluslararası bilimsel ve teknolojik işbirliğinin seviyesinin kapsamlı şekilde yükseltileceği belirtildi. Program uyarınca Çin, Batı Avrupa ülkeleri, ABD, Japonya ve Kore Cumhuriyeti gibi ülkelerle ikili işbirliğini daha da yoğunlaştırarak temel araştırmalar ve ileri teknolojiler alanlarında somut sonuç elde etmek için çaba harcayacak; Rusya, Doğu Avrupa ülkeleri ve Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ülkeleriyle işbirliği alanlarını genişleterek ortak gelişmeyi arayacak. Bunun yanı sıra Çin, gelişmekte olan ülkelere yönelik teknolojik yardımları artırarak teknik hizmeti ve eğitimi başlatacak; Avrupa Birliği (AB), ASEAN ve Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı gibi uluslararası kuruluşlarla temas ve işbirliğini de yoğunlaştıracak. Programda, enerji, su kaynakları ve çevre koruma da, Çin'in uluslararası bilimsel ve teknolojik işbirliğinin öncelikli alanları olarak yer aldı.(53)
- Çin'de bugüne kadar AMD, Microsoft, Siemens ve Novartis gibi çok uluslu şirketlere ait 700'den fazla AR-GE merkezi kuruldu. Bu merkezlerin büyük bir bölümünün Çin pazarına yönelik olmasına karşın, bölgesel ve küresel nitelikli merkezler de giderek çoğalıyor. İlgili araştırmalar, Çin'de bugün çok uluslu şirketlerin Ar-Ge merkezi kurmaları için cazip koşulların oluşturulduğunu gösterirken, bu merkezlerin örnek oluşturup yerli araştırma geliştirme kadrosuyla sağlıklı bir etkileşim içinde olmasını sağlayacak daha çeşitlendirilmiş mekanizmaların kurulması öneriliyor.(54)
- Çin merkezî hükümetinin resmi internet sitesinde 5 Aralık'ta yayınlanan haberlerde, Çin Ticaret Bakanlığı'nın Exim Bank'la anlaşma imzalayarak, yeni ve yüksek teknoloji içeren mallar ve katma değeri yüksek olan elektromekanik malların ihracatını ortak ilerleteceği ve ülkenin bilimsel ve teknolojik yaratıcılığa dayalı ihracat merkezlerini destekleyeceği belirtildi. Anlaşmaya göre Çin Ticaret Bakanlığı, ihracat merkezlerinin inşa edilmesine ve bu merkezlerdeki işletmelerin gelişimine sağlam bir politika desteği sağlayacak. Exim Bank ise, bilimsel ve teknolojik yaratıcılığa dayalı merkezler ve bu merkezlerdeki işletmelere kredi desteği sağlayacak. Bildirildiğine göre, Çin Ticaret Bakanlığı gibi hükümet kuruluşları, üç yıl içinde elektronik haberleşme, ilaç ve kimya sanayii gibi alanlarda yüz ihracat merkezi saptayacak.(55)

Çin yurtdışında beş bilim ve teknoloji parkı kurdu

Shanghai limanının konteyner yükleme ve boşaltma kapasitesi 20 milyonu geçti

Çin Yangtze su yolunu modernize ediyor

Çin tarım ürünlerinin ihracat hacminin 30 milyar doları aşması bekleniyor

➤ Çin, Singapur, ABD, İngiltere ve Rusya gibi ülkelerde beş bilim ve teknoloji parkı kurarak, Çin işletmeleri ve bilim araştırma kuruluşlarının yabancı piyasalara genişletilmesi açısından elverişli bir platform oluşturdu. Çin Bilim ve Teknoloji Bakanı Xu Guanhua, uluslararası bilim ve teknoloji işbirliğinin, Çin işletmelerinin yurtdışı piyasasına girmesinin önemli bir yolu olduğuna değinerek, bunun yönlendirici bir güç haline gelmekte olduğunu vurguladı. Xu Guanhua, Çin'in bazı bilgi ve telekomünikasyon işletmeleri ile yüksek ve yeni teknoloji imalat işletmelerinin, yabancı ülkelerde araştırma ve geliştirme merkezi kurarak ve yabancı üniversite veya araştırma kuruluşlarıyla ortak araştırma-geliştirme çalışmaları yaparak, uluslararası ileri bilim ve teknoloji seviyesini yakaladığını ve daha çok patent ve telif hakkı kazandığını belirtti.(56)

k. Ulaştırma

➤ Shanghai limanının konteyner yükleme ve boşaltma kapasitesi 10 Aralık günü itibarıyla 20 milyon standart konteyneri geçti. Shanghai limanı son yıllarda Yantze Nehri havzasının ekonomisinin güçlü desteği ve konum avantajına dayanarak hızlı gelişme kaydetti. Bu yılın sonuna kadar kargo yükleme ve boşaltma kapasitesinin 500 milyon tonu, konteyner yükleme ve boşaltma kapasitesinin 21 milyon standart konteyneri geçecek Shanghai limanının kargo yükleme ve boşaltma alanında dünyada ilk sırada, konteyner yükleme ve boşaltma alanında da üçüncü sırada bulunmaya devam edeceği tahmin ediliyor. Shanghai limanının konteyner yükleme ve boşaltma kapasitesinin 2010 yılına kadar 34 milyon standart konteynere ulaşacağı bildirildi.(57)

➤ 6300 km.lik uzunluğuyla dünyanın en uzun üçüncü nehri olma özelliğini taşıyan Yangtze nehri üzerindeki su yolu, beş yıl sürmesi planlanan ve toplam maliyeti 15 milyar yuan (1.88 milyar dolar) olacak bir çalışmayla modernize edilecek. Çin İletişim Bakanlığı, söz konusu meblağın; liman kurulması, gemi inşa – denizcilik faaliyetlerine olanak sağlayacak düzenlemeler yapılması ve su yolunun yönetimi konusunda harcanacağını belirtti. “Yangtze Golden Waterway” adıyla anılan projenin Çin'in 2006-2010 dönemini kapsayan onbirinci kalkınma planında önemli bir kavşak noktası olduğu belirtiliyor. Zira ekonomik açıdan demiryolu'da dahil olmak üzere tüm alternatiflerden daha ucuz ve sağlıklı olan su yolunun ülke kalkınmasında birinci öncelik olarak görüldüğü bildiriliyor. Yangtze nehrinden bu yıl 990 milyon ton civarında gerçekleşmesi beklenen deniz taşımacılığının projenin tamamlanmasıyla 1.4 milyar tona ulaşması bekleniyor.(58)

l. Tarım

2006 yılının ilk 10 ayında, Çin'in tarım ürünlerinin toplam ihracat hacmi 24 milyar 560 milyon dolara ulaşırken, yıl sonunda bu tutarın 30 milyar doları aşması bekleniyor. Çin Ticaret Bakan Yardımcısı Yi Xiaozhun, Çin'in, tarım ürünlerindeki ihracat bakımından, dünyanın beşinci büyük ülkesi haline geldiğini belirtti. Alınan bilgiye göre, şu an, Japonya, Avrupa Birliği, ABD,

ASEAN, Kore Cumhuriyeti ve Hong Kong, Çin'in tarım ürünlerinin başlıca ihracat piyasaları olmaya devam ederken, Batı Asya, Latin Amerika, Afrika ve Rusya ise, Çin'in tarım ürünlerinin yeni piyasaları haline geliyor.(59)

II. AB

- Avrupa Komisyonu'nun, ekim ayında yayınladığı rekabet gücü ve ekonomik reform sürecine ilişkin strateji belgesinin bir parçası olarak, AB'nin halihazırda taslak haldeki pazara giriş stratejisinin geliştirilmesi yönünde, 10 Kasım 2006 ve 12 Ocak 2007 tarih aralığı için, Komisyon'un <http://ec.europa.eu/yourvoice/ipm/forms/dispatch?form=newMAS&lang=en> internet sitesinden konsültasyon süreci başlatılmıştır. Bu süreç sonucunda, küresel pazarda AB'nin rekabet gücünün artırılması ve ekonomik büyümenin ve istihdamın artırılması hedefinde, Avrupalı ihracatçıların dış pazar açılımlarında karşılaştıkları sorunların tespiti ve bunlara yönelik gerekli adımların belirlenmesi öngörülmektedir. Sorunlar şu başlıklar altında kategorize edilmiştir;

Tarife engelleri, gümrükler prosedürü, gerekli olmayan teknik düzenlemeler/standartlar, sağlık sektöründe getirilen kısıtlamalar, işlenmemiş materyallere erişim, fikri ve sınai hakların yeterince korunamaması, hizmetler ticaretindeki kısıtlamalar, doğrudan yabancı yatırımların önündeki engeller, kısıtlayıcı kamu alımları kuralları, ticaret korunma araçlarının haksız kullanımı, devlet yardımları ve diğer destek türlerinin haksız kullanımı.(60)

Yine strateji belgesinin bir parçası olarak, 6 Aralık tarihinde, Ticaret Korunma Araçları (anti-damping, anti-sübvansiyon, ve diğer korunma önlemleri) konusunda tartışma dokümanı (*green paper*) yayınlamıştır. Belgede, Avrupalı şirketlerin üçüncü ülkelerde karşılaştığı haksız rekabet ve ticaret akışındaki dramatik değişimler karşılık, DTÖ'de belirlenen oranlar çerçevesinde, AB'nin genel ekonomik çıkarları doğrultusunda Avrupalı üreticilerin nasıl azami şekilde bu haklardan faydalanabileceği konusu tartışılmaya açılmıştır.

Belge üzerinde, 31 Mart 2007 tarihine kadar, Komisyon'un http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/december/tradoc_131476.doc internet sitesinden ilgili tarafların görüşleri alınarak, belgenin son şekli verilecektir.(61)

- 8 Aralık 2006 tarihinde, Çin Ulusal Halk Meclisi Daimi Komitesi (NPC) Başkanı Wu Bangguo ve Çin Başbakanı Wen Jiabao, Kıbrıs Rum Kesimi Cumhurbaşkanı Tassos Papadopoulos ile Pekin'de biraraya gelmiştir. Görüşmede, iki ülke arasında, politik konularda görüş alış verişlerinin artırılmasının yanı sıra, ekonomi, ticaret, enerji, turizm ve sağlık alanlarında işbirliğinin geliştirilmesi yönündeki talepler dile getirilmiştir. Bununla ilgili olarak, Çin tarafı, gerek Kıbrıs'ın "tek-Çin" politikasını savunması gerekse de Çin'in AB ile olan ilişkisinin geliştirilmesi yönünde gösterdiği çabayı takdir ettiklerini, ve bu işbirliğinin daha da geliştirilmesi konusunda aktif

*Avrupa Komisyonu
pazara giriş ve ticaret
korunma araçları
konularında internet
üzerinde konsültasyon
sürecine başladı.*

*Kıbrıs Rum Kesimi
Cumhurbaşkanı Tassos
Papadopoulos'un Çin
ziyareti, 8 Aralık 2006*

Çin'in ayakkabı üreticileri, zaman ve para kaybına sebep olacağı gerekçesiyle, AB'nin anti-damping vergisi uygulamasına karşı dava açmaktan vazgeçiyor

Çin ihracatı, ABD ve AB'nin özellikle enerji kullanımı ve kimyasal içeriğe ilişkin getirdikleri yeni teknik düzenleme ve standartlardan olumsuz etkilenecek

Fransız Total petrol şirketi Çin'deki faaliyetlerini artırıyor

önlemlerin alınması gerektiğine işaret etmiştir. Bu bağlamda, öncelikle iki ülke arasındaki mevcut yatırımların artırılması gereğine işaret edilmiştir.(62)

- Çin'in en büyük ayakkabı üreticilerinden Aokang Grubu, 14 Aralık tarihinde yaptığı açıklamayla, bir hafta içinde AB'nin Çin'e yönelik anti-damping vergisi uygulama kararına karşı dava açacağını belirtmiştir.

Ancak bu tür açılan davaların iki ile dört yıl gibi bir süreçte tamamlanabildiği ve bunun 255,750 milyon dolarlık bir harcama gerektirdiği ifade edilmiştir. Bu sebeple, Çin'in Fujian eyaletindeki 300 ayakkabı üreticisi firma, AB'ye dava açma planından vazgeçmiştir. Çin genelinde ise, 1200 ayakkabı üreticisinden sadece 14'ünün buna devam edeceği beklenmektedir.(63)

- Çin Kalite Nezaret, Denetim ve Karantina Genel Müdürü Li Changjiang, ABD ve AB'nin özellikle enerji kullanımı ve kimyasal içeriğe ilişkin getirdikleri yeni teknik düzenleme ve standartlar sebebiyle, ileriki yıllarda Çinli ihracatçının büyük kayba uğrayacağına dikkat çekmiştir. Buna göre, Çinli üretici ve ithalatçılar, bu belirtilen standart ve düzenlemelere uyum sağlamak için önemli miktarlarda harcama yapması gerekmektedir. Örnek olarak, sadece tarım ve gıda ithalat/ihracat yatırımlarının %90'unun bu teknik düzenlemelerden etkilendiği ve bunun kendilerine yılda yaklaşık 9 milyar dolara mal olacağı ifade edilmiştir. Ayrıca, AB'nin Zararlı Maddelerin Sınırlandırılmasına Yönelik ROHS Direktifi nedeniyle, 60 milyar dolar değerindeki Çin elektrik ve elektronik ihraç ürününün etkilendiğine dikkat çekilmiştir. Çin, 2005 yılında benzer teknik kısıtlamalar sebebiyle, DTÖ üyelerinden 895 adet uyarı almıştır.(64)

- Dünyanın dördüncü büyük petrol şirketi olan Fransız Total, iş sahası olarak Çin'in petrol ve doğalgaz arama ve üretim alanına genişlemeyi planladıklarını belirtmiştir. Total, dünya genelindeki arama ve üretim faaliyetleri için ayırdığı toplam bütçenin %5-6'lık bölümünü yani 60 ile 80 milyar doları 2007-2008 yıllarında uygulanmak üzere Çin projesi için ayırmayı planladığını açıklamıştır. Bunun için, 2007 yılında, Çin'deki ortağı Petro-China şirketi ile birlikte, Çin'in kuzeyindeki Ordos Havzası'nda petrol arama faaliyetlerine başlayacaklarını belirtmiştir. Bunun dışında Total'in arama ve üretim için daha önce, mart ayında, Çin'in en büyük petrol şirketi olan Çin Ulusal Petrol-Gaz Şirketi (CNPC) ve ortağı Petro -China ile birlikte, güney Sulige alanında doğalgaz çıkarma faaliyetinde yer almış ve 100 milyar kübik metrelik kanıtlanmış gaz rezervi ortaya çıkarmıştır. Çin kıtasının deniz kıyıları ve denizaltı, ve Çin'in kuzeybatısındaki Tarım bölgesi, Total'in arama ve üretim faaliyetleri için Çin'de ilgilendiği diğer alanları oluşturmaktadır.(65)

- İsveç'in büyük telekom şirketi Ericsson, Çin'in üçüncü jenerasyon mobil telekom donanım pazarındaki en büyük satıcı şirket olma

**Ericsson, Çin'in
üçüncü jenerasyon
mobil telekom donanım
pazarında birinciliği
hedefliyor**

hedefini açıklamıştır. Ericsson, Bunun için Çin'deki yerel düzeyde rekabet gücünü geliştirmeyi planladığını, bunun için Çin'deki AR-GE, imalat ve hizmetler alanlarındaki mevcut durumunu güçlendirmeyi hedeflediğini belirtmiştir.(66)

- 13 Aralık 2006 tarihinde, Çin Ticaret Bakanlığı, ABD ve AB'den ithal edilen dayanıklı giyim kaplama (*wear resistant overlay*) için 4.1 ve 42.8 oran aralığında anti-damping vergisi uygulayacağını açıklamıştır.(67)

III. UNICE

UNICE'nin 12 Aralık tarihinde gerçekleştirdiği Çin *network* toplantısında, Avrupa Komisyonu'nun Ticaret ve Yatırım Genel Direktörlüğünden de katılım sağlanmış, ve kendi çalışma ve faaliyetleri hakkında bilgi verilmiştir. Buna göre, Çin'in kasım ayında yayınladığı 2006-2010 11. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın milliyetçi yaklaşımların bulunduğu ve bu sebeple Çin'in uluslararası sistemin gerektirdiği norm ve kurallara uyumunun takibi ve taahhütlerinin takvime uygun olarak hayata geçirilmesinin önemi vurgulanmıştır.

Çin ile AB arasında ortaklık ve işbirliği anlaşması yönünde müzakerelere başlanacaktır. Bununla ilgili olarak Avrupa Komisyonu, Çin'de faaliyet gösteren Avrupalı şirketlerin-fikri ve sınai haklar konusu başta olmak üzere-yasal korunma durumlarının güçlendirilmesi ve bunların uygulamaya geçirilmesi, rekabet dışı uygulama ve politikaların önüne geçilmesi, sanayi ürünleri, hizmetler, yatırım ve kamu alımları pazarlarının açılımı konularında Çin'in DTÖ taahhütlerini yerine getirmesi yönündeki çalışma ve faaliyetlerine ağırlık verecektir. AB'ye göre, Çin'in özellikle ekonomik açılım ve pazar reformlarına yönelik taahhütlerini yerine getirmesi halinde, 'kazan-kazan' modelinin geçerli olduğu yani her iki tarafın kazançlı çıkacağı bir ticaret ortaklığı gerçekleşmiş olacaktır.

Bununla birlikte, Avrupa Komisyonu, Çin'in serbestleşme ve pazar açılımı konularındaki gelişmelere karşılık, Çin'in her platformda belirtmiş olduğu Çin'e en geç 2007 yılı sonu itibarıyla Pazara Ekonomisi Statüsü (MES) verilmesi konusunda, ilk adım olarak Çin ile iş yapan Avrupalı şirketlerin görüşlerini almak üzere bir süreç başlatmıştır. Komisyon, ekim ayında yayınladığı rekabet gücü ve ekonomik reform sürecine ilişkin strateji belgesi ve yine bu kapsamda yayınlamış olduğu Çin strateji belgesi ve 12 Ocak tarihinde yayınlayacağı Pazara Giriş Bildirisi (*Market Access Communication*) çerçevesinde, Çin ile iş yapan şirketlerin sorunlarını Genel Direktörlüğe belirtmelerini önemle vurgulamıştır. Bunun için, Çin ile ticaret ve yatırım ilişkisi olan TÜSİAD üyesi şirketlerin, özellikle Çin'in dağıtım kanallarında mevcut kısıtlayıcı uygulamalar ve diğer sorunlarıyla ilgili tespit, bulgu ve görüşlerini göndermeleri talep edilmiştir.

Toplantıda, iş dünyası ile Komisyon'un yakın temas ve işbirliği içinde olmasının önemi vurgulanmıştır. Özellikle Komisyon'un Pekin'de açacağı İş Merkezi'nin, başta Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ) olmak üzere, gerek Avrupalı şirketlerin sorunlarının çözümünde gerekse kurumsal

**Avrupa
Komisyonu'nun Çin
ile ilgili faaliyetleriyle
paralel UNICE
çalışmaları ve
TÜSİAD'ın katkısı**

işbirliği bağlamında faydalı olacağı öngörülmektedir. Bu çerçevede, TÜSİAD'ın Çin'e yönelik çalışma ve faaliyetleri hakkında da bilgi verilmiştir. Buna göre, TÜSİAD'ın, 2007 yılı içinde Pekin'de bir ofis açacağı belirtilmiş ve bu durum ilgiyle karşılanmıştır.

IV. ABD

- İlk Çin-ABD Stratejik Ekonomik Diyalogu 15 Aralık'ta Pekin'de sona erdi. İki gün süren toplantıda, fikir ayrılıklarının karşılıklı saygı ilkesinin ışığında giderilmesinde fikir birliğine varıldı ve ikinci diyalogun önümüzdeki Mayıs ayında Washington'da yapılması kararlaştırıldı. Ana konusu "Çin'in gelişme yolu ve ekonomik gelişme stratejisi" olan diyalog sırasında ticaret, yatırım, enerji, çevre ve sürdürülebilir gelişme gibi iki ülkenin ekonomik gelişmesini ilgilendiren uzun vadeli ve stratejik sorunlar ele alındı. Çin Başbakan Yardımcısı Wu Yi ve ABD Maliye Bakanı Henry Paulson, kendi ülkenin devlet başkanlarının özel temsilcisi sıfatıyla diyaloga başkanlık etti. Çin Başbakanı Wen Jiabao, bu diyalogun düzenlenmesinin yalnızca gerekli değil iki ülkeye de yararlı olduğunu ve büyük önem taşıdığını belirtti.

İkinci Çin-ABD Stratejik Ekonomik Diyalogu sırasında yenilik yaratma ve eğitim, Çin-ABD ekonomik ve ticari ilişkilerinin gelişmesi gibi konuların ağırlıklı olarak ele alınması beklenmektedir.(68)

- Çin'in yavaşlamaya geçen ekonomisinin sert bir şekilde mi düşeceği yoksa yumuşak bir inişle mi rayına oturacağı konusunu tartışan ABD'li yetkililer, 75.6 milyar dolarlık bütçe açığının ana sebebi olarak Çin'in ucuz para birimi ve devasa ihracat fazlasını gösteriyor. Sürekli telkinlerine rağmen yuanın daha fazla revalüe edilmesini sağlayamayan, aralarında ABD'li Hazine Bakanı Henry Paulson ve ABD merkez Bankası (FED) Başkanı Ben Bernanke'nin de bulunduğu ABD ekonomisinin önde gelen uzmanları, aralık ayı başında Çin'e ziyaret gerçekleştirdi. Yuanın değerlendirilmesi için Pekin yönetimine baskı yapmayı ve dış ticaret fazlasını azaltmaya ikna etmeyi amaçlayan ziyaret ABD'nin yuan konusundaki hassasiyetini bir kez daha ortaya koydu. Ucuz yuan sayesinde uluslararası pazarda rekabet avantajı elde eden Çin'in elindeki 1 trilyon dolarlık devasa döviz rezervinin %70 gibi büyük bir bölümü ABD Doları'ndan oluşuyor. Ekim ayında ABD'nin Çin'le arasındaki dış ticaret açığı ise 24.4 milyar dolarlık bir rekora ulaşmış durumda. Bu rakam yıllık bazda 229 milyar doları buluyor. Dolayısıyla ABD'nin Çin'in elindeki dolarlar ve ihracat avantajı sağlayarak bu dolarları ele geçirmesini sağlayan ucuz para birimi konusunda bu denli diken üzerinde durması doğal gibi görünüyor. Ancak ABD'nin bütçesinde oluşan açığın en önemli sebebinin aslında petrol ihraç eden gelişmekte olan ekonomiler olduğunun unutulduğunu yazan *The Economist*, Çin'i ve petrol ve ihraç eden gelişmekte olan ekonomileri ABD ekonomisi üzerinde yaratabilecekleri etkiler açısından karşılaştırıyor. Buna göre, petrol üreticisi ülkelerin cari denge fazlası

**İlk Çin-ABD
Stratejik Ekonomik
Diyalogu Pekin'de
yapıldı.**

**ABD için petrodolar
Çin para birimi
yuandan daha büyük
tehdit oluşturuyor**

bu yıl 500 milyar dolara ulaşacak. Oysa Çin'in fazlası 200 milyar dolar ile çok düşük düzeyde kalıyor. Sadece Ortadoğulu petrol ihracatçılarının cari fazlası bile 2002'de 30 milyar dolar iken bu sene 280 milyar dolar civarına ulaştı. Ancak, bu miktarın yalnızca küçük bir bölümü resmi rezervlere gittiği için, ABD için Çin kadar büyük bir risk olarak görülüyor. Üstelik Körfez ülkelerinin cari fazlaları da GSYİH'nin %30'u düzeyinde. Bu oran Çin'de ise sadece %8 düzeyinde. Bunların yanı sıra şu anda Körfez ülkelerinin para birimleri Çin'in yuanından çok daha sıkı bir şekilde dolara bağlı. Uzmanlara göre, yuandan çok asıl Körfez ülkeleri para birimlerini dolara bağlamaktan vazgeçer ve kur sepetine bağlarsa hem kendi ekonomileri hem de küresel ekonomi rahatlayacak. Körfez ekonomileri bu sayede para politikalarındaki bağımsızlıklarını geri kazanabilir ve aşırı ısınan ekonomilerini dizginleyebilmek için faiz artırımına gidebilirler. Para birimlerini dolara bağlamak, ABD'nin para politikasını adapte etmeyi gerekli kılıyor. ABD'deki faiz politikası Körfez gibi hızlı büyüyen ekonomileri soğutmak için oldukça yumuşak kalıyor.(69)

V. Türkiye'deki Kamu ve Özel Kuruluşların Çalışmaları

- Uşak Organize Sanayi Bölgesinin Teşvik Yasası sağlaması ve Organize Sanayi Bölgesi'nin validen sanayiciye geçmesi sonucunda yapılan milyon dolarlık altyapı yatırımları, ve Uşak'ın kalkınmada öncelikli iller içinde limana en yakın şehir olması, Çinli yatırımcıların dikkatini çekmiştir. Buna göre, tekstil sektörüne hurda pet şişeden sentetik elyaf üretimi için Uşaklı Usaş firması ile ortak olan Çin'in Fuxing şirketinin ardından, ismi açıklanmayan ikinci bir Çinli firmanın daha Uşak'ta yatırım yapacağı ifade edilmiştir. Konuyla ilgili olarak, Uşak Organize Sanayi Bölgesi Başkanı ve Türkiye Genç İşadamları Konfederasyonu Başkan Vekili Hazim Sesli, bu firmanın güneş enerjisi sistemleri için seçici yüzeyli özel cam imalatı gerçekleştireceğini ve Uşak Organize Sanayi Bölgesi'nde yaklaşık 150 milyon dolarlık yatırımla 100 bin metrekarelik alanda tesis kuracağını belirtti. Sesli ayrıca, firmanın Avrupa'ya açılmak için Türkiye'yi üst olarak seçmiş olduğuna dikkat çekti.

Uşak Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren bir diğer Türk firması olan Hitit Seramik'in Genel Müdürü Ömer Ertürk ise, daha önce Çin'e yaptırdığı 20 milyon dolarlık fason üretime teşvikle birlikte son vereceğini açıklamıştır. Ertürk, 2005 yılında teknolojik altyapıya ve ilave yatırımlara 35 milyon dolar para harcayarak Çin ile aynı maliyetleri yakaladıklarını belirtti. Hitit Seramik, Uşak'taki mevcut kapasitesini üç kat artırma kararı almıştır.

Uzakdoğu ülkelerinde yatırım yeri ararken, Uşak Organize Sanayi Bölgesi'ni tercih eden Avrupa'nın üçüncü büyük halı üreticisi Belçikalı Balta Orient Genel Müdürü Cristophe Vanderbauwhede, Uşak'ta yatırım tercihlerini şu şekilde özetlemiştir; Enerjinin her çeşidinin bulunması, demiryolu ağı ile İzmir Limanı'na üç saatlik bir uzaklıkta olması, Uşak Organize Sanayi Bölgesi'nin çok modern

*Çin'le rekabet için
Türk ve yabancı
şirketler Uşak
Organize Sanayi
Bölgesi'ne yatırım
yapmayı tercih ediyor*

olması, pahalı olmaması ve bedava arsa bulunması, Uşak Üniversitesi'nin akademisyenleri ile AR-GE yapılabilir olması.(70)

- Amasya Belediye Başkanı İsmet Özarslan'ın davetlisi olarak Amasya'ya gelen Çinli işadamı Kennth Xia, Türkiye'de 2 milyon euro'luk yatırımla enjektör fabrikası kurmak istediğini, ve buna yönelik temaslarda bulunduğunu belirtmiştir. Fabrikanın, 40 milyon adet kapasite ve 100 işçi ile 50 değişik ebatta enjektör üretmesi hedeflenmektedir.(71)
- Anadolu, Bayraktar, Sanko ve Mermerler Grubu'nun ardından Bisan da Çin markalarının satışına yönelmiştir. Bisan, Çin'in önde gelen motosiklet ve otomobil üreticilerinden Lifan ve Cylie ile ön distribütörlük anlaşması imzalamıştır.

Bisan Genel Müdürü Abidin Dursun Kaleli, yaklaşık 40-50 Türk firmasının Çinli otomotiv firmaları ile ön anlaşma yaptığını açıklamıştır. Kaleli, 2006'da satılan 400 bin adet motosikletin 350 bininin Çin malı olduğuna işaret etmiştir. Bisan Genel Müdürü ayrıca, Ocak 2007 itibariyle DTM'nin Uzakdoğu'dan mal ithalatına yeni sınırlamalar getirilmesi yönünde çalışmalar başlattığını açıklamıştır. (72)

- Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) tarafından kasım ayında yayınlanan Çin Ülke Bülteni'nde, Türkiye-Çin ekonomik ve ticari ilişkileri ile ilgili olarak, Çin'de inşaat malzemeleri, otomotiv yan sanayi, demir-çelik ve diğer maden ve metal, kimyasallar, işlenmiş gıda ürünleri, hazır giyim ve tekstil makineleri ile müteahhitlik sektörünün Türkiye'nin ihracatı açısından potansiyel taşıdığı ifade edildi. Raporda ayrıca, Çin'in AR-GE projelerine en çok bütçe ayıran ikinci ülke olduğu, Türk firmalarının bu teknoloji birikiminden faydalanmak üzere girişimlerde bulunabileceği ve 2008 yılında Pekin'de düzenlenecek olan Olimpiyatlar nedeniyle kentin çevre ve altyapısındaki yenilemeler için proje çalışmalarının başladığı, ve bu çerçevede Türk firmalarının girişimlerde bulunması önerisi getirildi. Türkiye'nin Çin tarafından tanınan 23. resmi turist güzergahı olduğu belirtilen raporda, Dünya Turizm Örgütü raporlarına göre, 2020 yılı itibariyle Çin'in yılda yaklaşık 180 milyon turist ile en fazla turist çeken ve aynı zamanda 100 milyon Çinli turist ile en fazla turist gönderen ülke olmasının beklendiği, ve bu durumun Türkiye-Çin ikili ticaretindeki dengesizliğin giderilmesi açısından oldukça önemli bir fırsat olduğu belirtilmektedir.(73)

- 4 Aralık 2006 tarihinde, İstanbul Sanayi Odası (İSO) ve Avrupa Birliği Merkezi'nin birlikte düzenlediği "Türkiye-İtalya-İspanya KOBİ'ler arası İşbirliği Projesi toplantısında konuşan İSO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı ve Kale Grubu İcra Kurulu Başkanı Zeynep Bodur Okyay, dışa açılmada zorluk çeken KOBİ'lerin, Çin ve Asya'nın yükselen pazarlarının oluşturduğu rekabetten etkilendiğini, ortak strateji ve güçbirliği oluşturmak zorunda olduklarını ifade

Türk motosiklet ve otomotiv firmaları Çin markalarının satışına yöneliyor

DEİK, kasım ayı Çin Ülke Bülteni'nde Türkiye-Çin ekonomik ve ticari ilişkileri ele aldı

**Çin’le rekabet için
Türkiye-İtalya-
İspanya KOBİ’ler
arası İşbirliği Projesi**

**TÜSİAD-KalDer
15. Kalite Kongresi’nde
Çin tartışıldı**

**TÜSİAD-Sabancı
Üniversitesi Rekabet
Forumu Çin
Konferansı, 8 Aralık
2006**

etmiştir. Okyay, Nisan 2006’dan bu yana AB desteğiyle süren projenin, İtalya’dan ve İspanya’dan çeşitli bölgeler ile Türkiye’den İstanbul ve Gaziantep’i kapsadığını belirtmiştir. Toplantıda, makine, inşaat malzemeleri, gıda, plastik-kauçuk ve elektronik sektörlerinde faaliyet gösteren firmalar, yatırım ortaklığı, distribütörlük ve ortak pazarlama gibi alanlarda işbirliği olanaklarını görüşmüştür.

Toplantıda konuşan TOBB Yönetim Kurulu Üyesi ve Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO) Başkanı Tamer Taşkın, Çin’in Dubai’ye bir üs yaptığını ve oradan Afrika’ya ve İran’a mal sevkettiğine işaret ederek, Akdeniz’de de İzmir’in Çin’in üssü haline getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Taşkın, bunu Türkiye’nin yapmaması durumunda Yunanistan’ın yapacağı uyarısında bulunmuştur.(74)

- 21-22 Kasım 2006 tarihlerinde, TÜSİAD’ın da desteğiyle KalDer tarafından düzenlenen 15. Kalite Kongresi’nde konuşan Asya Boao Forumu Genel Sekreteri ve Çin Ekonomi Bakanlığı Eski Başkan Yardımcısı Long Yongtu, Avrupa’nın Çin’i sadece rakip olarak değil, önemli bir partner olarak görmesi gerektiğine dikkat çekmiştir. Yongtu, Çin’in sadece önemli bir ihracatçı değil, aynı zamanda önemli bir ithalatçı da olduğunu, Çin’in 2006 yılında 2 trilyon dolar olan ithalatının, gelecek beş yıl içinde 5 trilyon dolara çıkacağını belirtmiştir. Yongtu ayrıca, kırsal kesimden kentlere her yıl %10 artarak devam eden göçün sonucunda, konut, eğitim ve alt yapı hizmetlerinde büyük bir iş potansiyelinin olacağına dikkat çekmiştir. (75)
- 8 Aralık 2006 tarihinde, TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu, Çin ile ilgili soruları tartışmak ve cevaplar aramak üzere disiplinler arası bir içeriğe sahip konuların uzun vadeli bir bakış açısıyla ele alınacağı entelektüel düzeyi yüksek, tanıtıcı ve geniş katılımlı bir konferans düzenlemiştir. Konferansa konuşmacı konuk olarak, akademik bir yaklaşımla, Duisburg Üniversitesi Doğu Asya Araştırmaları Enstitüsü Direktörü Prof. Markus Taube, Manchester Üniversitesi İK Yönetimi ve Çin Araştırmaları Öğretim Görevlisi Prof. Fang Lee Cooke, Çin ekonomisi ve sanayi politikası hakkında bilgi vermiştir. Özel sektörü temsilen davet edilen, Siemens Başkan Yardımcısı ve Asya-Avustralya Bölgesi Şirket Stratejileri Başkanı Peter Weiss, Garanti Bankası Baştemsilcisi Noyan Rona ve DemirDöküm Uzakdoğu İlişkileri Yöneticisi Sertaç Ersayın ise, yatırım ve dış ticaret alanlarında Çin’de karşılaştıkları sorunları ve Çin’deki iş fırsatları hakkındaki bilgi ve deneyimlerini paylaşmıştır. Panel notları ve sunumlara <http://www.ref.sabanciuniv.edu/> internet adresinden ulaşılabilir.

Kaynaklar

- (1) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200612041506.htm>
- (2) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200612152107.htm>
- (3) *Referans Gazetesi*, 14 Aralık 2006
- (4) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200612132220.htm>
- (5) *Dünya Gazetesi*, Ekonomi-Politika, 25 Kasım 2006
- (6) *Dünya Gazetesi*, Dış Haberler, 12 Aralık 2006

- (7) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200611282337.htm>
- (8) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/09/1@62652.htm>
- (9) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/01/1@61962.htm>
- (10) http://english.ccpit.org/Contents/Channel_410/2006/1207/19283/content_19283.htm
- (11) Dünya Gazetesi, 18 Kasım 2006
- (12) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/12/1@62815.htm>
- (13) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/16/1@63126.htm>
- (14) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200612/20061204012475.html>
- (15) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/15/1@63053.htm>
- (16) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/15/1@63048.htm>
- (17) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/09/1@62648.htm>
- (18) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/15/1@63039.htm>
- (19) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/11/1@62742.htm>
- (20) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/08/1@62571.htm>
- (21) <http://turkey.cri.cn/1/2006/11/20/1@61237.htm>
- (22) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200612/20061203954232.html>
- (23) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/06/1@62444.htm>
- (24) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/11/1@62739.htm>
- (25) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/06/1@62381.htm>
- (26) Referans Gazetesi, Dış Haberler, 28 Kasım 2006
- (27) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200612/20061204009381.html>
- (28) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/15/1@63081.htm>
- (29) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/14/1@63001.htm>
- (30) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200612/20061204045989.html>
- (31) Referans Gazetesi, 22 Kasım 2006
- (32) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200611/20061103849013.html>
- (33) Referans Gazetesi, Dış Haberler, 25-26 Kasım 2006
- (34) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/12/1@62842.htm>
- (35) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/14/1@63023.htm>
- (36) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/12/1@62821.htm>
- (37) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/08/1@62576.htm>
- (38) <http://turkey.cri.cn/1/2006/11/30/1@61939.htm>
- (39) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200612/20061203954240.html>
- (40) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/10/1@62688.htm>
- (41) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/15/1@63085.htm>
- (42) <http://turkey.cri.cn/1/2006/11/23/1@61506.htm>
- (43) <http://turkey.cri.cn/1/2006/11/21/1@61311.htm>
- (44) Referans Gazetesi, Dış Haberler, 5 Aralık 2006
- (45) Referans Gazetesi, Dış Haberler, 21 Kasım 2006
- (46) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/09/1@62640.htm>
- (47) <http://turkey.cri.cn/1/2006/11/27/1@61748.htm>
- (48) Dünya Gazetesi, 28 Kasım 2006
- (49) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/05/1@62363.htm>
- (50) <http://turkey.cri.cn/1/2006/11/24/1@61588.htm>
- (51) Dünya Gazetesi, Dış Haberler, 5 Aralık 2006
- (52) Referans Gazetesi, Dış Haberler, 5 Aralık 2006
- (53) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/03/1@62099.htm>
- (54) <http://turkey.cri.cn/1/2006/11/23/1@61491.htm>
- (55) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/05/1@62339.htm>
- (56) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/01/1@61971.htm>
- (57) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/10/1@62685.htm>
- (58) Dünya Gazetesi, Perşembe rotası Eki, 30 Kasım 2006
- (59) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200611301954.htm>
- (60) http://ec.europa.eu/trade/issues/sectoral/mk_access/cs101106_en.htm
- (61) http://ec.europa.eu/trade/issues/respectrules/anti_dumping/pr061206_en.htm
- (62) <http://www.fmpc.gov.cn/eng/wjb/zzjg/xos/xwlb/t283146.htm>
- (63) http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen4/200612152125.htm&http://english.ccpit.org/Contents/Channel_410/2006/1214/19646/content_19646.htm
- (64) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen4/200612152104.htm>
- (65) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen3/200612062547.htm>
- (66) http://english.ccpit.org/Contents/Channel_413/2006/1208/19281/content_19281.htm
- (67) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen4/200612132226.htm>
- (68) <http://turkey.cri.cn/1/2006/12/15/1@63056.htm>
- (69) Referans Gazetesi, 16-17 Aralık 2006
- (70) Dünya Gazetesi, 21 Kasım 2006 & Referans Gazetesi, 21 Kasım 2006
- (71) Dünya Gazetesi, 15 Aralık 2006
- (72) Referans Gazetesi, 7 Aralık 2006

- (73) http://www.deik.org.tr/bultenler/2006112818541Cin_kasim2006.pdf
(74) *Dünya Gazetesi*, 27 Kasım-5 Aralık 2006
(75) *Dünya Gazetesi*, İşletme-Yönetim, 22 Kasım 2006